OKÓLNIK 2.

CENTRALIZACYA
TOWARZYSTWA DEMOKRATYCZNEGO POLSKIEGO
DO
OGÓŁU TOWARZYSTWA.

Obywatele!

Nim rozbiór kwestyi o Władzy Prawodawczéj ogłoszonym zostanie, pospieszamy przedstawić pod rozwagę Towarzystwa, z kolei następującą kwestyę: *o Władzy Wykonawczéj.*

Ocenić właściwy téj władzy charakter, jéj różnicę od prawodawczéj, atrybucye jakich używać powinna, granice których przekraczać nie może, jéj skład, pochodzenie, odnawianie, odpowiedzialność; a ocenić wszystko to podług główné Towarzystwa myśli, zasady z niéj wydobyte, postawić obok zasad, do których inne myśli prowadzą; następnie własnego kraju pod tym względem uważane żywioły obejrzyć, są to główne przedmioty, które się rozwadze waszéj przedstawią.

Z tego ogólnego zarysu, szczegółowe do dyskussyi pytania łatwo ułożone być mogą. Wszakże dla większego jéj ułatwienia, wyliczamy tu główniejsze.

1° Jaki powinien być ogólny charakter władzy wykonawczéj, to jest ma-li ona wprowadzać tylko w wykonanie wolę narodu przez ciało prawodawcze objawioną, i czuwać nad jéj wykonaniem, czyli też inny jeszcze mieć charakter?

2° Jakie atrybucye władza ta mieć powinna, to jest co ma działać, a czego jéj działać niema być wolno, w porównaniu szczególnie z władzą prawodawczą, już nam znaną?

3° Władza ta czy ma być powierzona jednéj lub więcéj osobom?

4° Przez kogo i jak ma być wybierana?

5° Jak i kiedy ma się zmieniać?

6° Jak uorganizować odpowiedzialność jéj członków, tak aby czczą formą być przestała?

7° Władze wykonawcze podrzędne, jaki mieć powinny charakter, jakie atrybucye? Mają-li być wybieralne czy mianowane? Ich skład, czas trwania, odpowiedzialność?

8° Wszystkie powyższe kwestye jak są roztrzygane przez stronników rojalizmu, monarchii konstytucyjnéj i wszelkiego rodzaju arystokracyi?

9° Jakie nakoniec są pod tym względem narodowe w Polsce pojęcia, z pojęciami demokratycznemi zgodne lub onym przeciwne; a stąd jak władza wykonawcza, ze wszystkiemi gałęziami swojemi, w narodzie naszym uorganizowaną być powinna, po odzyskaniu niepodległości?

Pytania te wszechstronnie obejrzane, dadzą całkowite podanéj kwestyi, co do główniejszych jéj punktów, rozwiązanie.

W okólniku z dnia 20 marca r. b., przedstawiliśmy powody, dla których dotychczasowy sposób ogłaszania rezultatu dyskussyi w Towarzystwie odbywanéj, stał się niepodobny. Konieczność sama nakazywała innego szukać sposobu. Podany przez nas, zasadzał się na tém, aby w miejsce rozpraw, reasumujących dyskussye w pojedynczych sekcyach odbywane, nadsyłać Centralizacyi protokuła z posiedzeń; Centralizacya zaś ułożywszy z nich jedną ogólną reasumcyę, takową dla użytku Towarzystwa w okólnikach, a na zewnątrz w Piśmie Towarzystwa ogłosi. Sposób ten powszechne zyskał przyzwolenie. Niektórzy tylko członkowie, a mianowicie Sekcya Londyn chciałaby razem i dawny sposób zachować i nowego użyć; to jest aby dla Sekcyj i członków w dawnéj formie uwagi swoje przedstawiać chcących, otwarte było miejsce w okólnikach, inne zaś aby nadsyłały protokuła posiedzeń, z których Centralizacya reasumcyę ułoży. Sekcya Londyn sądzi, iż przez to Sekcye i pojedynczy członkowie będą mieli jak dawniéj sposobność pracowania na drodze umysłowéj, całość zaś przedstawienia zyska na wierniejszém i rozmaitszém myśli Towarzystwa odbiciu.

My sądzimy, iż sposób ten nie usunąłby głównéj złego przyczyny; a dogadzając jednéj lub dwom Sekcyom, w przyjaznych okolicznościach znajdującym się, i tyluż członkom, przez dosłowne ich uwag umieszczenie, utworzyłby z ogółu przedstawienia jakąś niekształtną całość. Na poprzednich ośm kwestyj było odpowiedzi 137, z których 66 od Sekcyj a 71 od pojedynczych członków; co daje w średniém przecięciu na jedną kwestyę po 17 odpowiedzi, z których wszystkie prawie bądź w całości, bądź w wyjątkach lub w treści ogłaszane były. Uwagi tak znacznéj liczby Sekcyj i członków piszących, reprezentowały ogólną myśl Towarzystwa; reasumcya Centralizacyi również ogólny miała charakter. Umieszczając zaś, jak chce Sekcya Londyn, pismo jednéj lub dwóch Sekcyj, i jednego lub dwóch członków, ich uwagi razem wzięte, takiego ogólnego charakteru oczywiścieby nie miały; nie miałaby go również i reasumcya Centralizacyi, jako obejmująca nie całość uwag, lecz te tylko które w protokułach przesłane jéj zostały. Byłoby przeto dwie oderwane części, nie byłoby całości. Przeciwnie kiedy Centralizacya, czy to z protokułów, czy to z pojedynczych rozpraw, jedno ułoży przedstawienie, będzie to wyraz całego Towarzystwa, zastępujący, o ile to być może, dawniejsze pojedynczych Sekcyj i członków rozprawy.

Potrzeba tylko, aby Sekcye, jak o tém nie wątpimy, szczerze tą pracą zająć się chciały, i tak ją urządziły, aby dyskussya porządnie odbywać się mogła. W tym celu nasuwamy im niektóre myśli.

Po otrzymaniu kwestyi, Sekcya przystąpić powinna do obrania komissyi, któréj obowiązkiem będzie porządek dyskussyi ułożyć. Ten porządek, jak teraz tak i na przyszłość ciągle przedstawiać będziemy; komissya wszakże zmienić go może, jeżeli inny bezwzględnie lepszy, lub do miejscowych usposobień stosowniejszym znajdzie.

Przygotowanie się do dyskussyi powinno być również komissyi

obowiązkiem. Obowiązek ten ciąży wprawdzie na każdym w szczególności członku; jeżeli jednak członkowie Sekcyj, dla jakichkolwiek powodów, zadosyć mu nie czynią, dyskussya wszechstronna nie mogłaby mieć miejsca bez przygotowania się komissarzy.

Przygotowanie się zależy na zebraniu i rozwadze własnych mysli i wiadomości, a szczególniéj na ich dopełnieniu przez przejrzenie stosownych pism.

Sekcye dopilnować winny, aby po wyczerpaniu dyskussyi, dosłowny wypis z protokułów ją obejmujących, niezwlocznie Centralizacyi był przesłany.

Pojedynczo mieszkający członkowie, zdania swoje, albo jak dotąd w kształcie rozprawy, albo też jako prostą odpowiedź na położone pytania, przesyłać będą. Pojedynczy nawet członkowie Sekcyj, swoje indywidualne zdania, jeżeli to za stosowne uznają, również w osobném piśmie, jak dawniéj, składać mogą.

Na dyskussyę o *Władzy Wykonawczéj* trzy miesiące czasu zostawiamy. W połowie przeto stycznia r. p. przystąpimy do ułożenia reasumcyi z materyałów, jakie nam przed tym terminem nadesłane zostaną.

Na liście Towarzystwa znajduje się niemała liczba członków, którzy z rozmaitych powodów, nie biorą udziału w pracach Towarzystwa. Ta okoliczność spowodowała Sekcyę Rouen do zawezwania przed Sąd Bratni, tych wszystkich którzy od dawnego czasu na liście nieczynnych są zamieszczeni. Sąd Bratni mając sobie przedstawioną ich sprawę, zażądał od nas objaśnień co do miejsca ich pobytu. Nie mogąc sami zadosyć uczynić temu żądaniu, wzywamy Sekcye i pojedynczych członków, aby w pierwszych ekspedycyach swoich udzielili nam stosownych objaśnień o członkach umieszczonych na liście z dnia 20 marca r. b., jako z pobytu niewiadomych.

Często zdarza się iż nieczynność pochodzi z chwilowych tylko, przemijających okoliczności. Sąd Bratni, nim decyzyę usunięcia z Towarzystwa wyda, wzgląd na nie mieć musi. Stąd konieczną jest rzeczą, i tego wymaga ustawa, aby pociągani byli do odpowiedzialności pojedynczy członkowie, a nie całe nieczynnych kategorye, jak to uczyniła Sekcya Rouen; pojedynczy zaś członkowie pociągani być nie mogą, jeżeli miejsce ich pobytu nie jest wiadome.

Od gorliwości przeto czynnych Towarzystwa członków zależy głównie oczyszczenie listy z takich, którzy próżne tylko na niéj zajmują miejsce, obowiązków swoich nie pełnią, ich nawet wypełnianie drugim utrudniają.

Umieszczamy tu nadesłaną nam odezwę nowéj Sekcyi Przedstawiającéj do Ogółu Towarzystwa.

SEKCYA PRZEDSTAWIAJĄCA TOW. DEM. POL.

DO OGÓŁU TOWARZYSTWA.

Obywatele,

Przed rozpoczęciem czynności naszych, czujemy potrzebę powiedzieć Wam, jak pojmujemy obowiązki, które nam pełnić powierzyliście.

Związek nasz, siłą wielkiéj myśli i jedności nabrał znaczenia i powagi. Im daléj przeto posuwamy się naprzód, tém mocniéj, znając naszą przeszłość a pewni przyszłości, prawa nasze i instytucye szanować, tém troskliwiéj charakter członków naszego Stowarzyszenia pielęgnować powinniśmy. Po tyloletnich naszych pracach, po zdobyciu niejednego ważnego punktu w walce demokratycznéj, brak ładu politycznego, zamęt umysłowy, okazywałyby zupełną nieznajomość stanowiska Towarzystwa i potrzeb kraju. Sądzimy więc, iż odpowiemy waszemu zaufaniu, Obywatele, jeżeli we wszelkich sprawach, sumienie nasze oprzemy na ustawie nas obowiązującéj, jéj duchu, całości i interesie Związku, jak równie na uczuciu miłości braterskiéj.

Towarzystwo pojmowało i wyznawało zawsze tę prawdę: iż nie można większéj wiary wzbudzić w opowiadane słowo, w nowy dla Polski porządek społeczny, jak stwierdzając je własném demokratyczném życiem; i dlatego to głos ludzi spojonych z sobą wewnątrz silném ogniwem prawa, a na zewnątrz okazujących się jakby jednostka moralna wspólnego przekonania, wiary, miłości, życzeń i nadziei, tak potężne w polskiém sercu znalazł echo. Uczucie powinności tego demokratycznego życia, tém silniéj dzisiaj odzywać się musi, kiedy działania Towarzystwa zaczynają już niemałe dla naszéj sprawy przynosić owoce; są one dla nas nowym pokarmem, drogiemi żywiołami do dalszéj wytrwałości i poświęceń.

Z pewnością zatém możemy przed wami, Obywatele, złożyć nadzieję, iż w ciągu sprawowania naszych obowiązków, jakie będziemy się starali pełnić gorliwie, nie ujrzymy wcale, lub przynajmniéj małą liczbę takich współczłonków, z którymi przebiegłszy razem w pracach naszych połowę mozolnéj drogi, w drugiéj połowie więcéj obfitéj, bliższéj wędrowniczego celu, musielibyśmy się rozstać, z braku małéj ich wiary, wytrwałości i poświęcenia dla sprawy.

Pozdrowienie i Braterstwo.

Paryż, dnia 2 października 1842.

Sekretarz:
T. Krzyżanowski.

Prezydujący:
W. Mazurkiewicz.

Wyszczególnienie i porządek Sądów Bratnich na kwartał pierwszy.

Stosownie do § 3 postanowienia o Sądownictwie, odnawiamy listę Sądów Bratnich, które są następujące: Hâvre, Nantes, Rouen, Strasbourg, Toulouse, Tours.

Versailles, dnia 17 października 1842.

Sekretarz:
Teofil Wiśniowski.

Prezydujący z kolei:
Wiktor Heltman.

W DRUKARNI BOURGOGNE ET MARTINET, PRZY ULICY JACOB, 30.